

VI. Jezik je zanimljiv sam po sebi. Nastavnik ne treba smatrati da trati vrijeme ako upozorava na neke zanimljivije značajke. (O tom je J. C. Catford nedavno govorio u svom predavanju na Sveučilištu u Essexu.)

VII. Nastavnik (i jedino on) može dati smisao učenju jezika. Motivaciju možemo potaknuti ako poučavamo smisao kad učimo jezik. U praksi to znači: dati realistički kontekst jednoj situaciji za svaku jezičku jedinicu koju želimo učiti (pritom ćemo upotrebljavati audio-vizuelni materijal i tehniku dramatizacije). To znači također i upotrebljavati stvarni jezik, gdje god je to moguće, a ne anemičan jezik koji se ionako suviše često nalazi u udžbenicima.

VIII. Na kraju, ne treba zaboraviti da ljudi ne uče drugi jezik zbog samog jezika, nego radi komuniciranja. U nastavi bismo se uvjek morali pobrinuti da naši đaci redovito upotrebljavaju ono što su naučili, u saobraćaju s nastavnikom ili jedni s drugima, a to će ih pripremiti na to da upotrebljavaju drugi jezik u svijetu koji leži izvan njihovih školskih zidova. Đaci se mogu poticati da se dopisuju s nepoznatim prijateljima, da sastavljaju kratke igračke koje mogu sami igrati u razredu. To je završna faza u nastavi jezika, ali se ona i suviše često zanemaruje, a umjesto nje đak dobiva dodatni obrok iz vokabulara ili iz gramatike.

(Prevela: Mira Vlatković)

LITERATURA

- Leon A. Jakobovits (ed.), *Foreign Language Learning*. Newberry House, 1970, I.
Wallace Lambert, *Psychological Approaches to the Study of Language Part II, On Second Language Learning and Bilingualism*. *Modern Language Journal*, № 445, 1961.
Mueller and Miller, »A Study of Student Attitudes and Motivation in a Collegiate French Course Using Programmed Instruction«. *International Review of Applied Linguistics*, Vol VIII/4, 1970.
Bernard Spolsky, »Attitudinal Aspects of Second Language Learning«, *Language Learning*, Vol. XIX, 3 & 4, 1969.
M. D. Vernon, *Human Motivation*, Cambridge University Press, 1969.
Carroll and Sapon, *The Modern Language Aptitude Test*. The Educational Corporation, 1959.
Plimsleur, Sundland & McIntyre, »Underachievement in Foreign Language Learning«. *I. R. A. L.*, II, 1964.
John Holt, *How Children Fail*. Penguin, 1964.
John Holt, *The Underachieving School*. Penguin, 1970.
Liam Hudson, *Contrary Imaginations*. Penguin, 1966.
John Annett, *Feedback and Human Behaviour*. 1969.

Marinka Brujić:

OBRADA LITERARNOG TEKSTA: LA BRUYÈRE — DE LA COUR NA VIŠEM STUPNU UČENJA STRANOG JEZIKA

Ako želimo uz proučavanje književnosti učenicima prikazati i razdoblje stvaralaštva određenog književnika koje je značajno za njegovu literarnu formaciju, jasno je da ćemo moći odabrati samo one književnike koji su odavno prekoračili granice svoje zemlje i svojim djelom ušli u svjetsku književnost. Proučavati pisca znači postaviti ga u evoluciju jezika kojim se služi, literature koju inkarnira i u epohu koja ga formira.

Guy Michand, profesor sveučilišta u Paris-Nenterre, u svome članku »La Bruyère et le Grand Siècle« u *Le Français dans le Monde*, broj 53, izlaže vrlo zanimljive misli o tome problemu.

Citajući taj članak, došla sam na pomisao da u praksi obogatim analizu literarnog teksta koristeći se nekim sugestijama spomenutog članka. Analizu teksta obradila sam sa studentima francuskog jezika na Filozofskom fakultetu. Analizi o kojoj govorи spomenuti članak dala sam još dvije dimenzije, koje spomenuti članak ne sugerira, imajući na umu da će vizualna i akustična dimenzija pridonijeti boljem upoznavanju društvenih prilika toliko značajnih za ovaj tekst.

Iz analize teksta o kome je ovdje riječ vidjet će se da ne bi bilo teško takvu analizu primijeniti u završnom razredu gimnazije ili bar u klasičnoj i jezičnoj gimnaziji. Suvremeni i svestrani pristup literarnom tekstu njeguje se kod nas u okviru nastave hrvatskosrpskog jezika (Vidi *Priručnik za nastavnike uz Čitanku za I razred gimnazije* — Frangeš, Šicel, Rosandić, ŠK 1965).

Kad je baza u pristupu literarnom tekstu kod učenika izgrađena u nastavi književnosti naših naroda, nama nastavnicima stranih jezika posao je olakšan. Treba samo naći određenu jezičnu formulaciju primjenjenu nivou znanja stranog jezika. U spomenutom priručniku utkana je misao »neka sam tekst progovori», naravno, prema elementima koje on sadržava. A oni su gotovo uvijek psihološki, sociološki, estetski. Zna se da suvremena kritika (pa i analiza literarnog teksta je kritika u malom) u naporima da otkrije sve dimenzije literarnog teksta primjenjuje te elemente jer želi da čitalac, što je moguće prisnije, komunicira s literarnim djelom.

Evo La Bruyère-ova teksta: »E... arrive avec grand bruit: il écarte le monde, se fait faire place; il gratte, il heurte presque; il se nomme: on respire, et il n'entre qu'avec la foule.«

I vokabular i sintaksa jednostavni su. Glavno lice N je anonimno, radoznalost čitaoca je pobuđena. N dolazi, krči sebi put, kuca, lupa, ali gdje se sve to zbiva? On ulazi s ostalom masom, kamo on ulazi i tko je ta masa? Gotovo svaka takva rečenica sadržava po jedno pitanje. Za potpuno razumijevanje toga teksta potrebno je poznavanje piščeva života, života na dvoru i običaja koji su vladali na francuskom dvoru u XVII vijeku. Dvorani pružaju piscu odličan materijal za očrtavanje portreta, što je bilo u ono vrijeme moderno. Među njima ima svakakve čeljadi koju će pisac sjajno opisati u svojim »Karakterima«. Na dvor se uvlače i skorojevići kao N. »Azbicija, laž, licemjerje, evo definicije ljudi u toj zemlji gdje je radost očita, ali lažna, a bol sakrivena ali istinita«, kaže pisac u spomenutom djelu.

Prilike na dvoru: »le roi soleil« uveo je razne običaje koji su uveličavali njegovo dostojanstvo. Tako, kad je ustajao iz kreveta, najveći dostojanstvenici dodavali su mu odjeću. To je bila velika milost i počast, koju je kralj iskazivao najzaslužnijima: » le petit lever«. Manje intimnom oblačenju mogla je prisustvovati masa dvorana koja se okupljala u salonu nazvanom »L'oeil-de Boeuf«. Naš skorojević N čeka s masom, ali želi prisustvovati intimnom oblačenju kralja i zato sebi krči put i kuca i lupa, no vrata se ne otvaraju. Po čemu se vidi da je N skorojević? Po njegovoj drskosti, jer se čovjek višokog ranga ponaša sasvim drugčije. On se ne služi vulgarnim gestama jer mu to nije potrebno. Iz teksta se osjeća da se oko N ljudi čude, međutim njega se to ne tiče, on silom sebi krči put. Ali konačno ne može u svetište suverena i ne može prisustvovati »au petit lever«, što znači kraljevu milost i vlastiti ugled i moć. Masa je odahnula kad se vrata pred skorojevićem nisu otvorila,

on nije ništa bolji od njih, a to znači nema ni velikog ugleda ni visokog položaja. Iz tog primjera vidimo kako se u tumačenju takvog teksta ujedinjuju jezik, povijest književnosti i civilizacija društva onog vremena.

U jezičnoj analizi istaknut ćemo glagole *gratter* i *heurter*. U kompoziciji tog kratkog teksta privući ćemo pažnju učenika na sažeto izlaganje koje u sebi nosi i dramske elemente. Potrebna vizualna dokumentacija uz taj tekst je dijafilm. Imamo tri dijafilma o Versaillesu, od kojih svaki sadržava oko tridesetak slika. Postoji popratna knjižica za nastavnike (slikovni materijal i knjižnicu za nastavnike izradila M. Brujić). U toj popratnoj knjižici ima i literarnih tekstova Madrigal od Mme de Sevigné i »Pismo kralju« od Fénélona. Oba ova literarna teksta odlično karakteriziraju život na dvoru. Dok Madrigal pokazuje udvornost dvorjana, Fénélon daje drugi ton i karakter života na dvoru, on upozorava na siromaštvo i bijedu puka te apelira na kralja da ga ublaži. Od mnogobrojnog slikovnog materijala nastavnik će izabrati ono što će prikazati sjaj dvora i scenu o kojoj je riječ u tekstu. Kao uvodno predavanje poslužila sam se materijalom iz dijafilma, uz metodsku obradu svojstvenu dijafilmu (Uvodno izlaganje, prikazivanje dijafilma uz tumačenje slikovnog materijala, razgovor s učenicima nakon prikazivanja dijafilma). Drugi nastavni sat upotrijebila sam za upoznavanje Madrigala i Fénélonova pisma uz tumačenje La Bruyèrova teksta. Treći sat obuhvatio je razgovor o sadržaju prethodno obrađenih metodskih jedinica. Težište tog razgovora bilo je na društvenim prilikama XVII vijeka, na ulozi dvora u procвату književnosti i kao kontrast toj raskoši, misao Fénélonova pisma.

Sa studentima sam obradila taj čitavi materijal u blok-satu (dva nastavna sata), a u gimnaziji mislim da treba takvom tumačenju posvetiti tri nastavna sata. Zvučnu dimenziju uz prikazivanje dijafilma činila je muzika menueta, karakteristične muzičke forme onoga vremena.

Možda će netko zapitati zašto trošiti tri sata na obradu tako malog teksta. Ako tekst sadržava bitne karakteristike jedne epohe na književnom planu, epohe koja je svojim djelima ušla u svjetsku književnost, onda će trud nastavnika biti nagrađen. Mi ćemo svojim učenicima dati značajnu i karakterističnu epohu stvaralaštva francuskog duha. Promatranje čovjeka, vječno istog u njezovim strastima (skorojevića N ima u svakom društvu), puna formalna konciznost, izvanredan jezik, ponekad lagana ironija, odlike su klasičnog duha XVII stoljeća. Sve te odlike nalaze se u tom kratkom La Bruyèreovu tekstu.

Hosana Vujadinović:

METODOLOGIJA PRELAZA S ORALNE NASTAVE NA PISMO U POČETNOJ NASTAVI FRANCUSKOG JEZIKA

Razlika koja postoji između govornog i pisanih francuskog jezika velika je i prelazi okvire same ortografije. Mnogi stručnjaci osvetlili su prirodu tih međusobnih razlika, ali nije dovoljno objašnjena metodologija prelaza s govornog na pisani jezik u današnjim uslovima učenja stranih jezika.

Diktirane novim potrebama društva, a ozakonjene Nastavnim planom i programom, u nastavu stranog jezika postepeno, ali sigurno ulaze nove,